

LOURDES'KO

AGERPENEN

EPAI-IRITZIA

Arki bidea

- I . - ATARIKOA
- II . - EPAI-IRITZIAREN BI MAILLAK
 - A) BENARTETXO ZINTZOA IZAN ZAN
 - B) BENARTEK ETZION BERE BURUARI IRUZUR EGIN
 - 1) Lillura edo uskeria
 - 2) zorapena
 - a) Zorapena baldintz aldakaitzak inguratzen dute
 - b) Zorapen ondoreen agortasuna
 - 3) Beste gaitzen batzuk?
 - a) Katalepsiari buruz
 - b) Zorotasun gaxoa
 - d) Urrdalen edo isterismo
- III . - ELEIZAREN EPAI-IRITZIA
- IV . - LOURDES'KO BESTE SASI-AGERPENAK
- V . - LOURDES'KO AGERPENAK SINISTERA BEARTUAK AL GAUDE?

I.- A T A R I K O A

Lourdes'ko agerpenen epai-iritzia ematea dugu gure lan onen elburutzat; agerpen oien aztarnak zeatz-meatz argitara ateratzea gure naia. Erri xearen esan ta iritziak alde batera utzi eta siñistun guztien biotzean gorderik arkitzen dan siñismenari adimen epai-lekura deitu nai diogu.

Edozein arrigarri antzo Ama Birjiña'ren agerpenak ere kezka bat erne baidigu. Egia al da Lourdes inguruko Massabielle aitzuloan Otsaillaren amaikatik Garagarrillaren amaseira emezortzi aldiz egertu zitzaiola Ama Birjiña Soubirous'tar neskatxari? Zer dala-ta baiezkoa eman bear diogu galdera oneri?

Egi bat bitartekoz datorkigunean, egi orrek oker antza artu lezake; ez badigu, dan bezela, egi ori bitartekoak gure eskuan ezartzen. Orregatik ikertze ontan bi txandako lana dugu. Bi erestungo kateak alkartzen baigaitu egiarekin. Lendabiziz: Lekuko orrek ez digula iruzur egin ziur al gera? Eta: guri egin bearrean ez ote dio bitarteko orrek bere buruari iruzur ori egin? Orrelaxe eskier giñake agerpena guganaiño bide zuzen-zuzenetik datorrela.

Gure lantxo onetan Beñarte ziñezko izan ote zitzagun, ez ote zigun iruzur egin, berak azaldu ziguna egitzat zeukan ala ez, adierazi nai genuke.

II.- EPAI-IRITZIAREN BI MAILLAK

A) BEÑARTETXO ZINTZOA IZAN ZAN

Baranoan bizi ziradenak esan oi zuten amaika aldiz, Beñarte neskatxoa alai zala, amultsua, zintzoa; par-irria beti ezpañetan zularik. Nunbait biotz errueza beti dagokion alaitasuna ustearazten

bazizun neskatx biurrixka-aurrean zeundela, galde-ingurukoei eta zalantzarik erantzungo zizuten Beñartek etziela beñere ezezkorik eman bere guraso eta nagusien aginduei, ta gure lantxoarentzat garrantzi aundiagokoa dana, gezurrik etzuela egundano esaten.

Agintarien galdeketak gezur-gai onetan etzuten akats bat ere arkitu biotz zuzen artan. Egiñalak egin-arren, urizaiñ-ordezkarri Jacomet Jau-nak azkenian aitortuko digu: "Elle est habile. Elle ne s'est pas coupée une fois. Je n'ai pas pu en venir á bout". Aginterri-bitarteko Dutour jau-nak azalpen au egiñen zigun Beñarte'nzintzotasu-nari buruz: bere iritzia geienen iritzia zala; Epailaren lenengoan bere nagusi bateri itz auek zuzendu dizkio: "Il est impossible d'établir la mauvaise foi de la prétendue visionnaire". Tarbes'ko bruruzagiak Paris'ko gubernuari idatziko dio Epailaren 12'an: "Ceux qui avaient ajouté foi aux paroles de la jeune fille reconnaissent qu'ils avaient été dupes de ses hallucinations". Eta il bera-18'garrenean = "On croit qu'il n'y a pas eu question de fraude". Eta Lourdes bertako "Lovedan" izparringiak ere ez du gezurrik aipatzen lenbiziko agerkundeen egun beretan.

Aitzuloko gertaeren aitzakiarekin jende talde gaitzak bildu oi ziran beren jainko-zaletasuna agertu nairik, eta bilgu oiek etzieten agintarieri onik egingo, noski. Beñarte atxilotzea, ergel bat balitz bezela norbaiterik bururatu zitzaion. Orregatik agintariak iru osagileen esku utzi zuten Beñarteren osasun-azterkatzea. Geroroago osagille auen azalpenak emango ditugu; baña orra Beñarteren zintzotasunez idatzi zutena: "Rien ne démontre que Bernadette ait voulu en imposer au public". Andik ogei urtera osagilleetako batek, 1858'garrenean agertutako aburuak zuzendu bear izan zitun, esanaz, etzula beinñere esan izan bear Beñartegan iñungo atziperik izan zitekenik.

Bañan 1858'n gezur-salaketa ori egitera iñor ez bazan ausartu, 1905'n agertu zitzaigun Jean Bonnefon, agerpenen atzipea autemateko gauz salla esanaz. Zer zion, ba, Bonnefon'ek eta nola erantzun berak darabilzkin eragozpenei? Bonnefon'ek dionez Pau'ko "Procureur imperial" Falconet jaunak, 1857'

garrenean neguaroan 28'an idatzi omen zion bere menpeko Lourdes'ko ordezkariari adierazten ziola: "des manifestations affectant un caractère surnaturel et prenant un aspect miraculeux se préparaient pour la fin del'année", eta "surveiller exactement les faits" agintzen ziolarik.

Jean Bonnefon'ek agerkundeak len-lendik gertuak zirala azaldu nai izan zun; Beñarte etzala antzerki baten notin nagusiena baizik.

Jean Bonnefon'en aizunkeria azaltzea ez-tzan ain zailla izan. Agiri ori arkitutako tokiaren eske joan zitzaizkiotenean,, ingizartegirik etzuan aitatu; ez baizezaken aitatu, ez ingizartegirik, ez beste orrelako tokirik.

Lourdes'ko ingizartegia, gainera, mota guziko jendeak, agerkundeen aurkakoak eta guzi, ikustatu eta aztertua zuten. Ta inork etzuan agiri orren aztarnik idoro. M.Chaigne agerkundeen eraso-zaille agertu zitzizigunak berak egindako "Le pays de Lourdes et ses environs" idazkian. M.Chaigne onek ere, Lourdes'ko aginterri-ordezkari zanean bere gisara ingizartegi guztiak billatu arren ere, etzuan ezertxo ere arkitu. Falconet'en eskutitz orrekin topo egin izan balu, etzuen zalantza aundirik izango noski, ura argitaratzeko.

Ain zuzen ere erki artan arrotz zana, berrogei eta zazpi urte geroago, Lourdes'era etorri bear izan zuan agiri ori arkitu zula ustearazteko. Baiña ez siñispide zeatzak ematearren, illun ta adikaitzak baizik.

Gaiñera, 1858'an Lourdes'ko agintariak aitzuloko gezurtza azaldu asmoan zebiltzalarik, agiri orren berririk ez balute bezala idazten diete bere nagusiei. Falconet'en agiriak dionez, oso errex gezurra azaldu zezaketen aitzuloko arrigarriak, lenagotik antolatuak zeudela. Baiña Falconet bera ere ez da ausartu bere buruari aurka egiñik, Paris'ko erkialduntzari idaztera: "L'enfant est halluciné, mais loyale. Elle a vu ou cru voir".

Oraindaiño eratutako zioak aski ez badira ere, ona emen Jean Bonnefon alegiatsuaren beste bi ezaugarri. Alde batetik, esandako eskutitzaren

agurtzak ez dira Falconet'ek Lourdes'ko bere menpekoari idaztekoan erabili oi zitunak.

Beste aldetik Bonnefon'en zion: "M. Falconet, à l'occasion des réceptions du nouvel an nouvel la ses recommandations au procureur imperial de Lourdes". Ona emen danon agirian Jean Bonnefon' en azpikeri iguingarria. 1867'an Lotazillaren 31' garrenean "Memorial des Pyrénées, Journal de Pau" aldizkariaren zenbakian dakuskegunez, 1858'garrenean Ilbeltzaren leen egun artan, Falconet jaunaren etxean etzen abegi edo artzairarik izan eta: "M. le procureur impérial général, empêché par des préoccupations de famille, ne pourra recevoir le 1^r. janvier.

Zio mukuru au geitzera dator orain gure neskatxaren zudugea. Ze goralden, ze aberaspidek zirika zezaketen gure Beñartetxo antzerki ura egitera; biotz apal, bakartasun maitalle zanari; Lourdes ta Nevers'en ozta aurrean agertze bakarraz, min aundia artzen zuen-eta.

Neskatxaren atazgabetasuna, urribizian bizi izan arren, danoi, baita jazarleei ere ondo ezaguna zitzaien. Dakigunez, sumindu omen zan bere anaitxoakin agerkundeen leen egunetan onek berari emandako eskartxo bat onartu zulako, ta bellar ondokoa eman omen zion.

Eta azkenik, gezur esaten orrenbesteko atsegiña ote zun? Joera onek, noski, sengabea zala adieraziko luguke. Baiña, sengabetasun ori azaltzea gauz errexa izateaz gaiñera, ezagunak batera baizeten zuten neskatxaren adimen-eina ezin abeagoa zala.

Gai au aituke utzi ez dezagun, Beñartetxoren gurasoz eta Lourdes'ko jaupaldiei buruz itz egitea egoki derizkigu. Agerpenak Beñarte'ren gurasoak asmatutako antzerki batzuk zirala iñork etzezaken aztartu. Aien barru-bultzo egiazkoak ez gaitu ezbaiean utzitzen. Egun aietan etzieten ez antusteak, ez ta ere jotanak eragin, ogitxo bat ere eskarraz ez oinartzeraño.

Eta apaizak? Peyramale erretorearen zurtasuna batzuetan gelegitxoa dirudigu; beti siñisgogor ta gertakizun aien azkena ikusi naia azaldu-

rik. Serres abadeak iskiriaz eta ixtaz danen aurrean itz egin omen zun beiñola agerpenen aurka. Pene jauna berriz, zalantzan dakusgu. Pomian apaiz, Beñarte'ren kristau ikasbide erakusleak, lenbiziko agerpenaren ondorean, dotriñan zeudelarik, neskatxari bere izenaz galdetu omen zion, zein zanik jakin gabe ta bere ikañleen errenkadan zeukala oartu gabe.

B) BEÑARTEK ETZION BERE BURUARI IRUZUR EGIN

Beiñarte'k zenesaigun oro ziñez ikusi us-te zuela, begikoa da. Esate baterako, Beñate'k etzi-gun marrorik egin nai izan; baiña bere erraiñu, lillura ta zorapenen jostailu izan zitekean, eta orduan, bere aldetik errurik gabe, bere atzipea aldatu zezaiguen. Agerpen aiek egiazkoak izan bearrean, ustekeri baten asmakizunak ez al ziran izan?

Izan ditezken okerbide guztiak zuzendu ditzagun bat banaka.

1) Lillura edo ustekeria

Geure zentzuen gezurrezko suma da lillura edo ustekeria; baiñan aurrean daukagun egiazko zertxo batek eraginda datorrena. Zorapena, zentzuen gezurrezko suma da bera ere, baiñan ez dator gure aurrean dagon atekiko izaki batek eraginda.

Askotan, aspaldin izandako ustekeri edo lillura bat, antzia zegoalakoan gu, eta gure animan izarrita zegoan. Gero bereala suspertzen da eta, gure begi edo sumakien aurrean ezer eduki gabe, barnean zorapen bat sortarazten digu. Adibidez, arrats illuna dalarik bidexka baten baña ba-goaz eta, bide ertzean dagon zugatzza erraldoi bat dirudigu bere beso luzeak guganaiño edatu nairik. Irudipen oneri ustekeri edo lillura deitzen diogu. Ostera zugatzik ez dan beste bidexka batean lengo erraldoi ura gure aurrean ikusten badugu, ikuskantz oneri zorapen-izema ematen diogu.

Beñarte'ren amak, ustekeri edo lillurak

zirala esanaz, egerpenen lembiziko azalpena emango zigun. Alabaren oldozpenak burutik ezabatu nairik lenengo agerkundeen egun berean, Otsaillaren 11'an, Beñarte'ri auxe san zion: " Etzaitz berriz aitzulora joan; oiek ustekeri batzuk besterik ez dira-ta".

Aburu berekoak izan oi ziran neskatxa aztertu zuten iru osagileak ere. Epaillaren 27'an azalpen berbera emango ziguten: " Un réflét de lumière a, sans doute, frappé son attention, générateur de l'hallucination, que l'enthousiasme des foules mènera jusqu'à l'exaltation et l'extase". Ez ditek benetan argi dirdira aipatu, iparaldera begira dauden arkaitz urdiñarre batzuz mintzo geranean; ta areago argi izpi oiek amabost aldiz bederen, neguaroan, ta egunaren edozein garaitan, naiz eguardian, naiz goizaldiko bostetan gerta badira.

Beste batzuk, egiaren berri gutxitxo zekitelarik edo asmo txar geitxo zutelarik, umeen jolasetan ikusi izan nai dute amets oien iturburua, Lourdes'ko gertaera oieri beren buruauste ta giza-txarkeriak ezarri nairik, noski. Bai, Lourdes'ko agerpenen etsai asko ibilli ziran aitzaki-maitzaki, edesti orren billa, eta 1921'garren urtean, Flamarion'ek berak ere umeen jolasetara jo zun "La Mort et son mystère" liburuan. Lourdes'ko Mme. P., emazte zalarik, Tarbes' en zegon 42'garren gudozteko Garido Tenientearekin bide txarretik zebillanean, astinduren bat eman omen zion Beñarte'ri, arkaitz zuloan "agerpenketan" jolasean arkitu zuanean.

Flamarion' ek, bere azalpen ori baiesteko, Martin de Pau'ren itza dakarkigu. Marsella'ko Beranger kanonikoa guda gizon onengana joan zitzai-gun, ipui aren kontu eskatzeko, nunbait. Urteak makurtuta zeukaten agurearen ezpainenetan, danen begien bistan bidegabekeri zana besterik etzun arkitu: " Lourdes'ko apaizak agerpen oien itzik atera izan balu, besterik gabe Tarbes'ko Gotzai Jaunak bere erretik anka eginaraziko zion".

Baña itz oiek, 1858'garrengo gertaeren argitara, ergelkeri lotsagarri bat besterik etzai-kigu azaltzen; urrutira gabe daukagu susmur orreri dagokion erantzuna. Dalako 42'garren gudozte ori etzan arkitzen Tarbes'en garai aretan, Cherbourg

izeneko urian baizik. 1847'etatik Saint-Cyr Akademi-
mitik irten zan Garido teniente bakarra, Toulon'
en 34 garren gudoztean arkitzen zan 1858'garren ur-
tean. Eta bere dalako gaizkideak, berriz, Lourdes'
ko udal-etxeke ingizartegiak dionez, Otsaillaren
8'n izan zuan aurra, izenez Emma Marie Françoise,
Nola zitekean ba Mme. P., andik iru egunera, au da,
illaren amaiketan, izotz gogortutako iturri bazte-
an arkitzea?

Garai artako izparringietan ere ez degu
edesti-txar onen aztarnik arkitzen, naiz ta grina
txarraren paltik ez izan Lourdes'ko Amaren dizdiak
lausotzeko. 1879'n argitara bear izan zuen, nork
eta Lourdes'ko agerpenen etsai porrokatu zan "Le
sicle" aldizkariak. Eta, egia esan, argitalpen
ura bere antzeko izparringiai berei ere etzitzaien
batere txalogarria izan. Ez ori bakarrik; epaila-
riak berak ere gaitzetsi bear izan zuten. Azkenik,
Flamarion bera, idaztiaren bigarren argitaldian,
gauzaren berri obeto ikasirik noski, aitzaki billa
ibilli zan.

2) Z o r a p e n a

"Toute révélation est une hallucination.
La religion relève de la médecine. Ses ondateurs,
ses grandes personages sont des malades" garai
artako belarri askoren atsegingarri ziralako onelako
leloak gogoan badegu, ez gera ez arri egingo, Lour-
des'ko goraberen korapilloa askatu naian zorapene-
tara jo zutela jakitean.

Izan ere, nork baztertu agerpen gai oetan,
zorapen ote ziran bildur ori? Or daukagu, ordea,
Benedikto XIV'garrenaren santu-kanonizazioai buruz
ateratako araudia. Gure etsaien itz minkorrek baño
garbiago erakutsiko digu egia. Orrela zion Mgr.
Laurence Tarbes'ko Gotzai jaunak berak ere, "au
Prefect des Hautes Pyrénées, Baron de Massy"ri
idaztean: "Hallucination, c'est possible, très po-
ssible, c'est même Très vraisemblable".

Eleiza gure ixpillu degularik asi deza-
gun ba azterketa griña txar zitalkeria alde batera
utzi eta, adimen argia lagun degularik.

Zola idazlearen iritziz, Beñarte txikitari
Bartres'en neskame zala, kontzientzipe illunean

gorde zituán amets-irietara joan bear giñake argi billa. Aravant apaiza, bere antziñako iñude ta orduko etxeakoandreaaren anaia, jardun zitzaión ixtori-kontari; ipui oietan an nunbait izango ziran "La Salette" zeritzaionaren agerpena. Edo-ta etxejaun Basilio Lagües'ek idazteunak irakurri zizkion, arratsetan beko suaren babesean. Nork daki, Zola'k dionez, zenbat bider neguko Eleiz-batzarretan loak artuko zuan Ebangelio edo Berri On idaztiak entzuten ari zan bitartean? Zola edesti edo nobela idazlaria danez, irudi-jolasak ditu amets-gai; irudi nardo oiek, ordea, Beñarte'n bizitza garbia, ur garbia bezin garbi ta bare, loitu edo astindu egin zuten.

Beñarte'n burutik ez baiziran igaro Bartres'en zegonean Zola'k ezarri dizkion amets oiek. Aravant apaizak ez baizun, esateko, iñoiz ikustatu bere arreba garai artan. Lagües jaunak, berriz, etzekian irakurtzen. Beñarte'k lo-kuluxka gutxi bota zuan Bartres'ko elizan. Nundik gero, Zola'ren idaztgai izan ziran batzar aiek, iñork ez bait zituán ikusi? Bartres'ko erri-batzarra 1894'garren urtean izki-mizki oien aurka nabarmendu zan eta iritzi batez nabarmendu ere. Duzous sendagilleak, naiz-ta siñisgabea izan, bildurgabe adiera eman zigun: "Des aberrations de ce genre n'étaient pas entrées par contagion dans la tête enfantine de Bernadette".

a) Zorapena baldintz aldakaitzak inguratzen dute

Massabielle-arkaitz-zuloko gertakizunak zorapen-fenomeno batzuk besterik ez dirala diotenak oker daudela adierazteko, zorapen eta agerpenen onduan dagon aldea neurtu besterik ez dugu. Psikolojiari buruz idatzi berri diran estudioak nai aibat argi emango digute gai ortan. Goazen ba ikaskizun batzuetara.

Zorapen-fenomeno onek, bai sortu ta bai bizi al izateko, egurats edo giro berezia bear du. Baldintz berezi oiek bear-bearrekoak ditu zorapen-fenomeno orrek. Eta era berean, baldintz oiek badiugu, nai ta nai ez sortuko zorapena.

Baldintz edo kondizio oiek inguratu al zuten gure Beñarte neskatxoa, zeru-goitiko berri

onari buru-belarri egon zitzaion bakoitzean? Ezetz esango genuke. Batean, adibidez, Otsaillaren 11'an, bakar-bakarrik dagonean azaltzen zaio zeruko Ama; bestean berriz, Epaillaren 4'an, amabost edo ogei milla lagunez inguraturik arkitzen da. Belauniko eskari egonalditxo bat egin ondoren datorkio geienetan; Otsaillaren 11'an, ordea, bate gabe, bat-batean, oñetakoak kentzen ari dan bitartean; Epaillaren 25'an berriz, Beñarte arkaitzera dijoanerako an dago Ama Birjiña arros-zugazpean. Ez du garai berezirik, noiznai agertzen zaio: lendabizi, eguerdian; urrengoz, bazkal ondoan; eta azkenik egun-sentian, geienetan. Batean, errot. erreka eskubi aldean zutik zegoala; bestean arkaitz sarreran belauniko dagon bitartean edo oñez dijcala; eta erreka atzetik ezeze, Gave ibaiaren beste aldetik ere bai, adibidez, erri nagusiak agerpen tokia inguratu ziotenean.

Beñarte'k, ba, ikusi izan zun agerpena; bai bekauniko eta bai zutik; gaur emendik, biar andik; aurrez-aurre edo urrutitik; eguerdian edo illunabarrean. Au da; ez du Beñarte'k baldintz edo kondizio berezi bearrik agerpena ikusteko. Ori ez, ordea, izan zorapen-genomenuetan gerta oi dana.

Baño ori baño arrigarriago dan gauz baten aurrez-aurre gaude emen: adibidez, naiz ta baldintz eta kondizio oietan Beñarte arkitu, etzitzation beti agertzen Ama Birjiña. Onek zer adierazi nai digun ulertzeko, artu dezagun zorapen edo aluzinazio dun norbait bere krisis garaian eta ipiñi dezagun bere toki, bere egoera, bere eragipen bereziz inguratua; bereala bat-batean, nai ta naiez izango degu zorapen edo aluzinazio ori gure bigien bistan. Beñarte'ren agerpenetan ez degu orrelakorik arkitzen. Esan bear, ain bereziki ezagutzen zun arkaitz zulo aretan, len-lengo ikustaldia aurrerantzean nai ainbat aldiz ikusiko zuala aluzinazio agerpen ori; bañan ez, naiz ta bera beti Ama Birjina ikusi zale izan, bi bider ikusi gabe etxera itzuliko da. Zorapen edo aluzinazio izan balitz, nundik norakoa bi egun oietan ezin ikusi ori?

Onela, lau egunetan lau aldiz azaldu zitzaion zeruko Ama zeru goitiko atsedean pozez Beñarteri biotza alaitzen ziolarik. Otsaillaren 22' go astelean or dijoa gure gaztea irudipenean zera-

man zoriona bere esku aurki izango zualakoan. El-
du zaigu arkaitz zulara, baita begirunerik aundie-
narekin belauniko jarri ere; errezatzen du beti be-
zela errosarioa arros-arbola edo zugaitzera biurtu-
az, begi-biotzak eskari uts egiñik. Baña legor arki-
tzen du gaur Zerua; jaiki eta danen aurrean, etzaio-
la zeruko Ama etorri, dio. Etzegon arpegira begira-
tu besterik; etzeukan "extasis" garaian izan oi zi-
tun argi izpirik.

Urrengo egunean, Otsaillaren 23'an, bai e-
ta aurrerantzean ere, Epaillaren 2'garreneraiño.
Epaillaren 3'an or dioa Beñarte arkaitz zulara,
berriro. Belauniko otoitzean ari da. Atzo eta era-
negun bezelaxe egin du guztia; baña gaur ezetz. Ez
datorkio, ez "extasis" ta ez begi-etzpañetako alda-
ketarik, naizta berak, aurretik, amabostaldian agertu-
ko zitzaiola egunero, esana izan.

Izan ere, ez bai zeuden ez Beñarte' ren
esku eta ez aren naita ustetan, alik eta bizienak
izan, uste ta nai oiek. Ez dugu arkituko ez Beñarte-
ren eta ez aren ingurukoengan, Ama Birjiñaren ager-
pen egizko zimendu izango zaien oñarririk. Ez de-
gu arkituko "automatismo" utsean agerpen oiei dago-
kien jatorria; Beñarte' ren gogo ta izatea baño u-
rrunago dagon ta oldez ta auzuki ari dan zerbait
izango degu agerpenen iturburu. Orregatik, berak
nai baño itxarote luzeagoak eramán izan bear zitu-
an agerpen bitartean; adibidez, Epaillaren 4'tik
25'ra; 25'tik Jorrallaren 7'ra; eta emendik Gara-
garrillaren 16'ra. Geroztik... etzan beste agerpen-
ik izan.

Zorapenak ez du orrela jokutzen. Antxiña-
koak "fatum" deitu zuten izakeraz jantzia agertu
zaigu; ez degu iñoiz ikusiko, onela esateko, bere es-
kuko dan zorapen fenomenorik. Auen izate eta izake-
raren iturburu, itsu-itsuan jardun oi duten baldin-
tzak ditugu.

b) Zorapen ondoreen agortasuna

Begira dezagun zorapenaren beste alderdi
bateruntz; fenomeno au emaitz gabeko zuaitz antzo
dugu; ondorengorik ez dun abizenaren gisako da.
Zorapenal eraginda ari danak ez digu gauza berririk

ekarriko. Ez du ezertxo ere sortzen bere gaixo-ametsetan irudipenak dakarzkion ikuskantz oien birtartez. Len izan ditugun zentzu-suma eta oroipenak aldatu edo berritu besterik ez dizkigu egiten. Bere lengo irudiak eragille ez dituan irudirik ez dauka zorapenak. Atzi izan genitun zentzu-sumak ditugu gaurkoen eragille. Geien geienez, antxiñako oroi-garriak alkartu eta batu ditzazke, ez-egoki edo itxura gabeko zerbait egiñaz. Jatorritik gor edo itsu danak inoiz ez du zorapen-"krisis" aldian, eresintasun etsedengarririk edo eleski ikusgarririk izango.

Beñarte'tzaz ezin genezake orrelako aundirik esan. Gauze berririk asko nabarmentzen dizkigu onek, "extasis" garaian. Inoiz ikusi eta ikasi eziñekoak gaiñera. Ori ageri da Aita gure, Sinisten dut eta Agur Mari otoitz garaian Ama Birjiña ixillik agertze orretan; Gloriapatri'rakoan bakarrik egiten du otoitz. Beñarte'k, egia, etzun inoiz teologirik ikasi, baiña garbi azaldu zitzaion ala ere teologilariak dioten ura: Gloriapatri eta onelako otoitz besterik ez dutela zorionekoak zeruan.

Beste adibide bat oraindik. Jorraillaren 25'eko agerpenean dugu adibide ori. "Que soy era Inmaculado Concepciou" itz aiek lendabizi Beñarte'ren aurrean esan zituana, Ama Birjiña izan zan. Tolesgabe eta ezjakin zan ume-adimen ark etzitzazkean goizeko intza bezin garbi eta dogma sakon baten jantzi ziran itz aiek ulertu. Gizon aotik jasoak etziran itz aiek. Aaztuko ote zitzaizkion bildur zan gaixoa... Argi ta garbi, tolesgabeki, aldatu edo urratu gabe eraman nai izan zitun itz aiek erriko apaizarengana... Eta asn dijoa bide guztian eten-gabe zeruko Amaren agindu-gordairua berrituaz, naiz ta aldiz-aldi oker esan itz oiek. Bere estuasunean onela dio Mll. Estrade'ri: "Zer esan nai dute itz oiek?"

Itz oien zeruko dirdaien ulerpide Lourdes' Ama Birjiña'ren irudia bera dugu. Eredu guztiz berezi bat agertzen zaigu irudi orretan. Eta eredu berria benetan; ez noski Beñarte'n ametsetan sortua. Ordurarteko irudirik ederrenen artean ere guztiz ederra dirudi. Ez Lourdes eta ez Bartres'en -ez baizan erri euetatik aldendu- etzun inoiz ikusi orrelako irudirik. Naiz irudi zati bakoitzari,

naiz irudiari berari begiratu, berri ta berezi zan Lourdes'ko ama Birjiña. Zeatzez, agerpenak erakutsi-tako irudia zalako. Orrela, ba, agerpenen egiari so egin nai ez diotenak ere, Lourdes'ko irudia ez dala Beñarte'n irudimenetik sortua siñistera bear-tuak daudela arrazoiak deadar egiten dogu. Ori a-geri zaigu beintzat psikologi ikaskizunen argitara.

Lourdes'ko irudiaren berritasuna baiño arrigarriago dugu oreindik bere edertasuna. Ezin genezake gai onetan bear bezin zeazki epai-iritzia eman, Fabisch egille dun irudiari begiratuarekin bakarrik. Edertidi guztiak beren egiñeri ederti-ara-uak ezartzeko arkitzen dituzten eragozpenak dira-la-ta, edo gure neskatzak bere irudian izakera i-kuserazteko mintzo egokirik etzualako, dana dala, Lourdes'ko atxurdin irudiak ez du Beñarte'k bere-gan, amets gozo antzo, zeraman irudiaren edertasun dirdairik. Onela zion, Fabisch'en atxurdin landua bere begi aurrean ikusi zuanean: "Au ere ederra da, bai, baiña ez ura bezin ederra; zerua lurretik be-zin urrun dago Ama Birjiñaren edertasuna irudi o-nenagandik."

Eta itzez esan ezin zezakeana begiz ta aurpegiz adierazten zun. Arreri orduan begiak zor-roztea, a zer lilluragarri... Ala zion M.Fabisch'ek: "Ez dut iñoiz ikusgai zoragarriagorik nere be-gien aurrean izan; gotuts eta illezkor zan zerbait zirudin, "Sortzez garbia naiz Ni", esatean. Bakun-ki, begirunez beterik, eskuak bular gain eta begi-ak zerurontz jasoak oroitzen zan zerutar itz oie-tzaz. Ez Fray Angelico, ez Rafael eta ez Perugin'ek etzuten egundaiño ura baiño ezer itzalgarría, tolesgabe eta garbiagorik ikusi".

Eta egoera ori etzan nai edo ustegabekoa; Ama Birjiñak zeru goitik ekarri ta an bere barruan Beñarte'k zeraman irudia zan. Ori bera esango di-gu geroxeago edertidiak: "Nik Beñarte'ri "pose" o-ri eskatzen diotanean, bereala datorkio zerutar garbitasunez dirdir egiten dun egoera ori; negarra-ri emanazitzeko gauza da benetan".

Gure ustez, deitu dezaiekegu gaixotegi orotako sendagillei, galdezka; alègia, beren esku-etan izan dituzten zorapen-gaixoen artean ia ba-karren bat eduki al duten, Beñarte'ren antzera. oroipen utsez zoramen-krisistzat oroiturik, ark

eginarazi zuan antzeko ederti-lana ikūsarazi zezakenik. Zorapen gaixo ori dutenak ez baidute beren esku krisis garaian eduki dituzten keiñu, itz eta abar nai bezela gogoratzea. Izan ere zorapen gaixo ori dutenak gizagaixo batzuk beste ez baidira.

Baiña urrutitxo jo dugu. Beiñarte'n agerpen eta iñoren zorapenen artean dagon alde a-dierazteraiño eldu gera; egia esateko, azalpen au gure lanaren urrengo atalari egokiago legokio, edo beintzat, agerpen ondorenak aztertzean garbiago agertuko litzake.

Alde batetik, izakera edo iza-legea. Muker, petral eta beroki biurtzen da bereala zorapendun gaixoa; adimen indar-argia apurka-apurka aultzen dijoakio; bere mintzaera, itz ero eta biurritz josia arkituko dugu; osagabeko esaera ugari eta lege-bidez elkartutako arrazoi gutxi. Izan ere, len genionez, zorapendun umea gaixo bat besterik izan ez. Eta gaixotasun orrek gaiñezka bezela egiten du zorapenaren bidez. Orregaitik, gaitz au bere gain duanak, an nunbait izango ditu ortik sortzen diran ondorenak ere, adibidez, zuzentasuna eta gizartezaletasuna galtzea.

Lourdes'ko agerpenak ez dakarzukiote Beiñarte'ri orrelako ondorenik. Gure neskatxak alai, leial, iztun ta zintzo jarraitzen du. Barnean jaio zaion Jainkozaletasunak egan darama goraka-goraka santutasunik aundieneraiño; erbeste onetan beste siñistun askori ain latz zaien arantzabidea izango zaio berari atsedengarri. Eta gero deuntasunezko burestun jabe eta kristau guzien jarrai-bide eta bitarteko.

Agerpen ondorean, ba, Beiñarte'ren adimen-buruak beti len bezin argi eta zentzudun jarrai zuten; ikastaroan etzuan oztopo eta eragozpen berezirik arkitu; agerpenentzaz galdezka iñor bazi-zijoakion, zorapen gaixo diranen antzera buru ta zentzuna galdu bearrean, lendik argi zuan gogoa, bizi ta erneago egiten zitzaion.

Lourdes'ko alatzaz ere zerbait esan dezagun. Nundik eta nola eraman zezaken zentzu-naste batek, bat-batean, nai ta uste gabe, iturri berria

sortu zan tokira, egunean 122.000 litro ematen zitu-
tuan iturrira? Gertaera arrigarri onen azalpen edo
zioa oraindik emateko gaude gizonok.

Voisin sendagilleak alegiñak egin zitun
Lourdes'ko gertaerak zorapen-igaliak besterik etzi-
rala adierazten. Onela zion, "Courrier médical" zer-
ritzaion aldizkarian, 1862'garrengo Garagarrillaren
27'an: "Le miracle de Lourdes est affirmé sur la
foi d'une enfant hallucinée qui est enfermée chez
les Ursulines de Nevers". Amaika ba-dira arrezkero
Voisin onen itzak baieztu eta egitzat artu dituzte-
nak; baiña ez da naikoa jakintsu-itzak izatea, bes-
terik gabe ontzat artzeko. Ikusi dezagun eztabaida
onen bukaera. Urte artako Uztaillean, "L'Univers"
izparringi bidez Artus'ek Voisin'i kopet eman zion.
Etzan naiko, Artus'ek zionez, Beiñarte giltzapean
burua galdu ta Ursulinen lekaimetxean arkitzen za-
la eta onelako beste esamesak zabaltzea; egiztatu
zitzala gauz oiek nai zuanean. Beiñarte'ren senda-
gille eta Nievre'ko sendagilleen buruzagi zan Robert
Saint-Cyr zeritzaion osagilleak, orduan, L'Oise'ko
sendagilleen buruzagi zan Damoisean'engana jo zuan
azal-gai oneri argi egin nairik. Robert Saint-Cyr'
ek zionez, Beiñarte bere gaixotegian gaixo-zai ze-
gon, izakeraz guztiz paketsu, gozo eta tolesgabe
zan, eta bere jokaera aintzakotzat artzekotaz, etzan
neskatx ura zoro ikusi bildur aundirik. Onetan,
Nevers'ko Mgr. Gourcade Gotzai Jaunak ere "L'Uni-
vers" aldizkari bidez eskutitz bat argitaratu nai
izan zun; Gotzai Jaunak zionez, etzegon ez Beiñarte
giltzapean, Karidadeko lekaimetxean baizik, eta ez
Ursulinetan, Voisin'i entzun genionez. Gotzai Jau-
nak, azkenik, Nevers'era deitzen zion, nai bazun,
bere begiz Beiñarte aztertu zezan.

Zer erantzun zun Voisin sendagilleak?
Ixillik utzitzea iruditu zitzaien joerarik egokiena.
Balencie sendagilleak, Beiñarte aztertu ondoren,
1878'n agertu zituanak ikusita ere, ez die Voisin'ek
bere esamesai uko egingo. Onela zion Balencie sen-
dagilleak: "Nous étions frappés, déconcertés en con-
sidérant non pas une de ses visions mais leur conti-
nuité. Ce qui nous rendait encore peu acceptable la
théorie de l'hallucination, c'était la variété et
tout ensemble l'unité des phénomènes dans les di-
verses apparitions. Nous ne comprenions pas pourquoi
le même sujet, dans le même lieu, dans les mêmes
circonstances, avait été deux fois impuissant à

voir ce qu'il avait vu tant de fois".

3) Beste gaitzen batzuk?

Beste gaitzen batzuk ote ditugu Massabielle gertaera auen iturburu? Goazen, ba, katalapsi, erotasun eta urdalen azterketara; azalburu onetako baldintz au ere baztertu dezagun.

a) Katalepsiari buruz

Lourdes'ko gertaerak lenengo izan zituzten etsaien artean, ba-ziran agerpenen oinarriztat katalepsi-gaitza artu izan nai zutenak; eta, egia esan, ez dakigu etsai izena baiño ez-jakin-izena egokiago ez ote letorkien. Etzekiten katalapsi-gaitza zer dan, edota bestela etzituzten Beiñarte'n izakera-jokaerak bear ainbat ezagutu. Dana dala-ta, ez jakiñik nabarmenenari erantsi dezaiozun oztopo ori.

Katalepsi-gaitz duanari odola nasi dabilkio bere zaiñetan, giarrak eten bearrean dituala. Krisis aldian soin-alderdi guztiak zail eta gogor egiten zaizkio; besteak ezartzen dion egoeran gorputz-illotz baten antzera zuzen eta gogor gelditzen da. Krisis ostean, berriz, neke eta biotz-taupada bereziak ditu, gertatu zaizkion gauzetaz zear azturik.

Beiñarte'ri etzaio orrelako ezer ageri. Arkaitz zuloan, bere buru ta naiaren jabe arkitzen da, bere itz eta egiteen jaun. An dabil belauniko batetik bestera agerpen tokian, beti ernai, buru-belarri, beti pizkor. Dozous irakasleak ere, sendagille zanez, ikustatu nai izan zuan Beiñarte agerpen aldian; beti bezelako arnasa ta biotz-taupadak arkitzen dizkio; agerpen ondorean lasai ta bare buru-soiña.

b) Zorotasun gaixoa

Ba-ziran ere gure Beiñarte uzkol-zorota-

sunak erasandako gaixotzat artu zutenak. Etzuten ez ondo ezagutu, ez ta aintzakotzat artu ere orduko danari garbi ageri zitzaizkien ainbat argibide.

1858'garrenean etzekin artean ez irakurtzen eta ez idazten. Oroimen lanean ere, etzan argiegi. Ala ere beti zentzudun azaltzen zan, ernai eta bere eskuko; eztabaida guztietan gertu zegon bear zan erantzuna iñori emateko; alotzak erasandako gaixo bat ezta iñoiz aintzakotzat artua izan, Beiñarte bere ingurukoak artu zuten bezela. Usmo zorrotzeko oarlari zan Dozous sendagilleak idatzia: "Bernardette était donnée d'une sage raison, d'une rare bonté et d'une intelligence ordinaire qui ne pouvait d'aucune façon la disposer à l'exagération d'idées et de pratiques religieux".

d) Urdalen edo isterismo

Beste batzuk azkenik adimen argia lausotu nairik urdalen edo isterikatzat artu zuten. Au izan zan Beiñarte ondo ikustatu orduko jakitunen e-pai-iritzia.

Urdalen edo isterismoa duanak iñoren aurrean arkitzen danean ezezik, bere baitan ari danean ere, bere biziko irrika bat nabarmentzen du: Dan baiño geiago izan, bizikideak baiño geiago bizi; antzerki bat baiño ez dugu aren bizia, bere egiazko bizikeraz aztua bizi baida. Orrela, gezurrezko, ezin besteko bizikera azaltzen alegiñtzen da. Guzi-entzat ikusgai eta ikusgarri izaten dan zaletasun ori ez da jakiñen gaiñean sortzen zaion gauza. Bes-teen gain azaltzeko dun zaletasun onek zeleta bizi batera eragiten dio; gaiñerakoan begiak beregan jartze ori iristeko besterik ez bada, gaixotasun eta neke latzak beren lepo artzeko ere bildurrik ez dute.

Beiñarte'ren inguruko gertaerei begiratzea besterik ez daukagu urdalen susmo gai au garbitzeko. Bi itz dira gure neskatxaren bizi guztia-
ren mami eta bere biziko azalpen: tolesgabetasuna eta egizaletasuna. Bai arkaitz kutunera bidean, bai agerpenen garai guztian, garbi eta erabat iraunkor ageri zan Beiñarte'n jokabide tolesgabea. Onela zion bei eta berriz gure neskatx gaixoak: "Utzi iezu-

te beren jardunean; nai dutena esan dezatela; e-
tzaio ajolik..."

Eta egiteak esanak zijoazten bidetik di-
joaz. Au ikusten dugu, ikastetxean, aundinairik
txikiena ere baztertuta, nola ari zaion bere lana-
ri: irakurtze ikastea dala edo idazle lanari ekin
bear zaiola. Jolas garaian, berriz, besteak ainbat
alai dugu; bere ezagunen batek ikustatu nai dula
eta deitzen badiote, an dijoa Beiñarte apal eta
lerden, amaren esanen bat egitera balijoa bezela-
xe.

Ori bera esan genezake gero lekaime zala
Nevers'en egiñ zituan amabi urteetaz: ez da iñciz
txalo zale izango; ixil-ixillik bizi naiko du; ez
du begirume berezirik eskatuko. Goikoak etzeuden
egon ere orretarakoxe. Beste edozein bezelaxe zan
Beiñarte bere gain zituenen aurrean; eta nork daki
bat edo beste baiño gutxiago ez ote zan izan. Bein
bakarrik eman zioten baimena agerpenetzaz itz egin
zezan; Lekaimetxera eldu eta urrengo egunean. Aun-
dinai edo bere buruaren aurkezte nabarmenik agertu
ote zun? Beiñarte mintza zale zan baiña jakinmiña-
go ziran lekaimeen bat baiño geiago baziran, noski,
bere inguruan. Bein baiño geiagotan, diotenez, la-
gundu bear izan omen zion lekaime-buru egiten zua-
nak, Beiñarte'k bere itzalditxoa bukatuko bazun.

Gai au amaitu aurretik beste zerbait go-
goratu bearrean aurkitzen gera. Ez da berez gizone-
ri dagokien jakintza Lourdes'ko agerpenetzaz azke-
nengo itza esan bear duana. Jainkoaren esku da Mas-
sabielle'ko gertaeren goi-ezaugarria gure begien
bistan jartzea. Arkaitz zuloko ur garbiak errieta-
ko jendetzearen zauriak garbitzen dituzten antzera,
Lourdes'ko alatz-mirariak zurituko dizkigute gure
ezbai edo zalantz-izpiak. Ez da gure egitekoa gai
onetzaz itz egitea, baiña etzaigu geiegizko etorri-
ko egi au gogoratu izana.

**** *
**** *
**** *
**** *

Egiñen bidez ezagutu oi da egillea. Era
berean, emaitzen bitartez ezagutzen dugu zugaitz
mota. Onela, Lourdes'ko emaitz-alatzetatik ezagutu
dezakegu ango gertaeren jatorri zerutikoa.

Beiñarte'k zintzoki joakatu zun beti; Beiñarte'k etzion ez bere buruari, ez bere ingurukoeri iruzur egin. Orrela eriotzeko orduan 1879'ko Epailaren 16'ko aguardi gogoangarri artan, Ama Birjin irudiari begira ziur eta zeatz esan zezaken: "Ikusi nun nik; bai, ikusi nun; zeinen ederra zan; a zer pozik berrikusiko datan".

III.- ELEIZAREN EPAI-IRITZIA

Lourdes'ko gertaera oek dira eta argigarbi agertu zaigu Eleiza-Amaren gai oetakiko zentzutasuna. Naiz ta lendabizi, bai Lourdes'ko apaiz nagusia ta bai Tarbes'ko Gotzai Jauna siñis-beldur izan, bereala asi ziran zalantz-bildur oieri toki ematen. Laurence Gotzaiakiko jokaerari dagokionez, 1858'garren Epaillean otoiketa eta buru-auste saminetan arkitzen dugu; bere bizkar baizan auzi-erabakitze lana, eta bestalde, Lourdes zala-ta, zerutik zetozen emaitz-graziak nabarmen asko agertzen ziran.

Eleiz Nagusien aldetik etzan izan larritasun aundirik. Itxarroteakin ez baizun ezer ere galtzen... 1858'ko Uztaillaren 28'arte etzan aurre-rapen aundirik egin. Egun ometan izendatzen zun Laurence Gotzai Jaunak batzorde saila, egia, zan bezela agertu zezaten: "dalako arkaitz zulo aretako agerpenen berri eman zezatela; eta agerpenak egizkoak baziran, beren zerutiko izakera baieztatu zezatela".

Eldu da Azillaren 17'garren eguna. Massabielle'n batzordeko bederatzi apaiz eta beste la-reunenbat lagunuen aurrez-aurre, galdezka bizian ari zaizkio Beiñarte neskatxari. Iru bat ordulaurden egon bear izan zuan Beiñarte gaixoak arkaitz eta apaiz aien galderapean. Neskatxaren begi-arpegietan beti bezelako begirune-lotsa ageri zan; Bere biotza beti bezin bare ikusi ziteken. Bakarrik edo lagun eta gurasc aurrean zegola zirudin; ain agertzen zan bere buru jabe.

Galdeketa auek 1860'ko Lotazillaren 7'na arte eten gabe jarraitu zuten; eta oraingoan Laurence Gotzai bera batzorde-buru zalarik. Etziran, ordea, onekin batzorde lanak amaitu... 1862'garren urte arte etzan argitaratu Laurence Gotzaiaren bidez Eleizak eman zun epai-iritzia. Egi billa geure al-

detiñ alegiñak egin izanagtik, Tarbes'ko Gotzaiaren epai-iritziak sinisle on adimenari geiago egingo diolakoan gaude.

1862'garren urteko Ilbeltzaren 18'an agerpen-idazti eder batean, zeru goitiko agerpenak ez dirala lenengo gizaldietako gauza bakarrik baieztu ondoren, mendez-mende iraun dutela Eleizaren aintza eta jarraibiderako agerpen oiek, dio Tarbes'ko Gotzai Jaunak. Eta gero Beiñarte'ren agerpenen berri ondo eman ondoren "14 urteko eta sendi beartsu bateko munduaren begietan txit besteen oinpeko zan neskaxa" Laurence Gotzai Jaunak batzorde eta jakintzak eman zituan oarrazpenak erabat dakarzki.

"Ziur nago, ari da Gotzai Jauna, agerpen oiek zerutiko eta jaungoikozkoak dirala. Nere sinismen argibide, batez ere Lourdes'ko gizon on arrazoi-en gainetik dauden gertaerak ikusi ostean, Beiñarte eta bere itz, egite eta izakerak dira. "Beiñarte'ren sinispide ori, beste gabe, gure sinismen eske badago ere?" geroztikako gertaera arrigarriak sinismen ori baieztera oraindik beartuago egiten gaitu".

Laurence Jaunak, berez indar berezirik ez dun uraren bidez egindako biotz-aldaketa arrigarriak azaltzen dizkigu. Sendatze oiek Goikoak badira, oien iturburuak ere zerutar izan bear. Eta onela jarraitzen du Gotzai Jaunak: "Jainkoagandik datorren gustia egi utsa bada, Beiñarte'k entzun zitun "Sortzez garbia Ni naiz" itz oiek, zeruko Ama dute egille. Biotzez esan dezakegu, ba, Jainkaren eskua azaltzen zaigula emen ezaugarri. Lourdes'ko erritarrak poztu zaiteste. Zeruko Ama agurgarriak zuen jarri nai izan ditu bere begi errükitsuak-eta. Auxeda Ama Birjiñaren naia: zuen erri erdian bere Sortze Garbiari eskeñitako Eleiz bat jascarazitzea, Eleiz orren bidez eskerrik uzarienak ixuri dezaizkizuen". Eta onen ondoren jakiñak arabakiak datozte: "Nous jugeons que l'Immaculée Marie, Mère de Dieu, a réellement apparu à Bernardette Soubirous, le 11 Février 1858, et jours suivant, au nombre de dix-huit fois, dans le grotte de Massabielle, près de la ville de Lourdes, que cette apparition révet tous les caractères de la vérité et que les fidèles sont fondés à la croire certaine".

IV.- LOURDES'KO BESTE SASI AGERPENAK

Egizko agerpenak aztertu ditugun ezker, egoki dagola derizkigu sasi-agerpenak ere gure begiek zorroztea.

Geiegizko agerpen-ugaltza 1858'ko Epailletik aurrerantzean, au da, 1859'ko Otsaill'arte, Lourdes eta Lourdes'ko inguruetan izan zana; eta ez ori bakarrik, urrutitxoago ere zabaldu ziran sasi-agerpen oiek; au da, Hautes Pyrénées erri-barrutitik kanpora, adibidez, Saint-Palais, Bas Pyrénées, Farges, Landes Pontet, Gironde'n eta abar.

Sulezetik ote zetozen erabat agerpen oiek? An ere, gerta oi dan bezela, danetakoak izango ziran. Batzuk, noski, beren barruko dei arrigarrien bati erantzuten zioten; beste askok, geienak agian, bere izakera illun, inozu, aundinai izate edo gezurrezkoa zuten agerpenen iturburu. Eta bat edo beste izango zan asmo biurriak eraginda zebillena. Ez jakin nundik noraino diran aztikeri agerpen oiek; ez baidakigu nun asten dan gizonen oargabeko azpikeria eta noraino dijoan giza-etsaiaren Lourdes'ko egia gezurtatzeko asmo maltzurra.

Jende gizagaixo onen berri ateratzean, ez genuke esan nai inoren aurrera Satan'en egiteak atera nai ditugula; geuzr-agerpenen ondoan egi-agerpenen argi izpiak irargitzea dugu elburutzat.

Neskatx batek, emakume antzeko zerbait ikusi uste izan zun; beste batek ere arri baten gainean zerbait ikusten zuala zion, au da, amar bat urteko umea. Eta irugarrenak, lau urte inguruko ume txiki bat. Irurak batera deadar egin zuten: "Ama Birjiña maitea, zeinen ederra zeran; a zer nolako ille polita duzun". Eta aitz-negar bat besarkatu zuten.

Neskame batek arkaitz zulo sakonean lur-rin antzeko zerbait ikusten du, baiña ez, dionez, giza itxurako ezer. Onela zion oraindik beste gazte batek, zugaitz batetik bestera ikusten zuala agerpena: "Ama Birjiña izango zan, noski, baiña nik ikusten nunak gizon arpegia agertzen zun; noiznai aldatzen zitzaion arpegia; aldiz-zldiz bizarra ere ba-zun".

Ikusten zituzten gauz oiek urduri ez baziran ere, ikusleen kemen eta ibillerak parregarri ziran, edo beintzat zerutik zetozen itxuta gabeak. Negar-zotiña eta beren soiñen astinketa noiznai. Gazte bat arkaitz zulora urbildu orduko izu-larri biurtzen zan, bere buru-biran itzulka egiñaz; zentzua etorri orduko, lur jota, goibel eta indar gabe alde egiten zun; egoera arretzaz zerbait galdezen bazitzaion, etzala bere naiaren jabe zion, eta an arkaitz zokotik zetorkion indar izkutuko batek egiñarazten zizkiola gauz aiek.

Ibai aldera amilka joan ziranak eta Gave'ra edo arkaitz goitik beren burua bota nai izan zutenak ere ba-ziran.

Igokunde egunean, Maiatzaren 13'an, bata besteak atzetik zoro-aizek betetako bi aurkeztu ziran arkaitz zuloan; bata, zearoz zuriz jantzia zegoen eta bere biziko kapel luze bat zeraman buruan; bereala zan deadarka gizadia zigortzera Jainko ta Ama Birjiña'k bialitako igarle zana esanaz. Besteak erramuzko burestun bat burestun bat zeraman; guztiai errosarioa esan zezatela aginduaz: "Jainkoak berak otoi egingo du"; eta baten batek, Jainkoak Ama Birjiñari errezatzea ezin ziteken gauza zala esan zionean, berrogei aldiz lur jo ta miun emateko agindu zion amorru biziz.

Amets-ikusketarik bolararik aundiena umeen artean izan zan. Ortz-karraska eta keiñu izugarria zan an ugari; etsaiaren mende zudela esan bear. Mutiko bat etorkizunaren berri eman naian ibilli zan. Beste bat, zurubi baten bera lau ankan jeixten zan, mailla bakoitzari muñ emanaz. Ba-ziran berak ain aundi ziran kurutzeak astinduz arkaitz zulora joaten ziranak ere.

Egoki legoke orain sasi-agerpen oen ondoan Beiñarte'n egizko agerpenak gure begien aurrez aurre jartzea. Ainbeste sasi-ikusleren artean Beiñarte'n joera berezi ta arrigarria derizkigu. Eta bi eratako joera oieri Lourdes'en begira zeudenetik etzion iñork bere buruari iruzur egin. Bein baiño geiagotan uri-zaiak esku artu bear izan zuten gauzak bereh tokian jarrai zezaten. Oiek denak gora-bera, Beiñarte'k zekarren egiak gero ta izpi ageri ta argitsuagoak zitun, naiz ta bera ikastola lanetan izkutuan jardun. Orregatik, etzitzaien gaitz

izan Eleiz-Nagusiei egi-argi orren bidetik jo eta Beñarte'n "processus canonicus"ari bide emateà ark bakarrik baizekarkin Zeruko berri on pozgarria; eta berri zerutar orreri eskerrak, Massabielle'ko arkaitz zulo zoko ura ludi guziko erromesen gorku biurtuko da; an osatuko baizitun Zeruko Ama eta bere Semearen esku zabalatasunak soin ta gogo urratu-rik Lourdes'era elduko ziran ainbat eta ainbat...

V.- LOURDES'KO AGERPENAK SIÑISTERA BEARTUAK AL

GAUDE ?

Ezbai-zalantz auxe zuritu dezagun. Lourdes'ko agerpen auk gure kristau siñiskai antzo artzera beartuak al gaude? Eta gure bete bear onegandik saiestuko bagiña, siñausle izango ote ginake? Ez, ez dugu orrelakorik esan nai; ikasleekin amaituak izan ziran eleiz-iragarpenaren siñiskaiak, eta oiezaz gaiñera, siñausle errupean siñistu bearreko egirik ez dugu; Lourdes'ko agerpen egi auk, ordea, egi oien barrutitik atarira arkitzen dira.

B a-dakigu, noski, bere esku duela egi bat edo bestetzaz agindu uts-eziña ematea, egi orrek Elizak Kristo'ren eskutik jaso eta gorde ditun egi-saillarekin zer ikusirik badu. Baiña ez dugu oraindaiñokoan orrelako ageri uts-eziñik Lourdes'ko gertaeratzaz.

Ala ta guztiz ere, gai onetan erdi-bidetik joan bear dugula derizkigu, ez batera eta ez bestera saiestu gabe; ume-zinezkortasuna ez da, egiz, biderik onena, baiña siñis-gogortasuna, ori baiño okerrago dugu oraindik. Gizon erronka eta uste oien babesean antuste eta aundinaia gorde oi badira. Eleiz epai-tokiak zeinzen zuzen eta zorrotz jokutzen dun, gogora ekar dezatela onelako oiek. Eleiz epaille oiek, gizon uts diranez, zintzo jokutzen badute, Goteuna'ren laguntzaz argituak diranez, berriz, okerretik joateko arrisku gutxiago dute oraindik. Ori dala-ta, Eleiz epaileku ortatik datorzkigun agindu agiriak, bildur gabe onartu ditzagun.

Eleizak Lourdes'ko agerpenak oneste orrekin batera, agerpen oiek siñistu ditezkeela adierazi nai digu; Eleizaren aburu au, bestalde, na-

barmen asko ageri zaigu 1877'ko Maiatzaren 12'an "Sacra Rituum Congregatio" tik zetozten itz oetan: "Agerpen auek etzitun Eleizak siñiskai bezela ez onartu, ez onetsi, eta ez gaitzetsi; ala ere, ain- beste lekukok eta agirik diotenez, gertaera oieri, ematen diogun giza-siñismena lege ta bidezkoa ar- kituko dugu".

Leon XIII'garrenak Lourdes'ko agerpenen alde eskubidetu zitun Meza eta Arrendi bereziak e- re, siñismen orren alde dira. Pio X'garrenak 1907' ko Azaroaren 13'an Eleiz guztira zabalduak izango dira Meza eta Arrendi oiek, Otsaillaren 11'an jai ori ospatzera guztiak beartuaz. Ez dakigu beste orrenbeste gersatu danik Eleizaren aakenengo zortzi mendeetan.

Burestun txit ederra eotu genezake Erro- mako Aita Santuak Lourdes'ko Ama Birjiñaren alde es- ku zabalki iritxi dituzten eskerrak gogoratuaz. Esker oien berri jakin nai dunak, oraindik orain Pio XII'garrenak 1957'ko Uztailaren 2'an argitara- tu dun "Le pelerinage de Lourdes" izeneko Enziklika- -eskutzitza irakur dezala. An arkitu genezazke Leon XIII, Pio X, Benedikto XV, Pio XI eta Pio XII'gar- renen artzai abots atsedengarriak.

Eta, azkenik, gure lantxo au bukatzeko, ona emen len aitatutako Pio XII'garrenaren Enzikli- ka-eskutzitza orretan ageri dan siñiskunde garaitsu- enetako bat: "... du 11 Février au 16 Juillet 1858, il plaisait à la Bienheureuse Vierge Marie, par une faveur nouvelle, de se manifester sur la terre py- rénéenne à une enfant pieuse et pure, issuee d'une famille chrétienne, labirieuse dans sa pauvreté..."

L A N D O N D O, S. I.